

ליקוטי מוהר"ן בפרשה – 274

פרשת מטות מסעי ה'תשפ"ו / מאת הרב"ג אליהו עטייה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

לקוטי מוהר"ן תורה כ"ה כעס וטעות

נקמת מדין וסמיכות פרשת נדרים / חומרת הכעס / הקפדת הארז"ל על עוון הכעס / יסודות הלכות גיעולי גויים / 'כבולעו כך פולטו' / סרחון הדור תלוי בגדולים / מדוע לכאורה משה לא כועס על פנחס הגדול שבכולם / הכעס שהיה בשמיני למילואים / משה כעס על השרים באופן שגם פנחס ישמע / שלושת דורות הכהונה ושלושת כעסיו של משה / הכעס במי מריבה / עונש אהרן במי מריבה / סבא בן נכד / טענת משה רבינו בפרשתנו / איזה מהשערים נשרף / בפרשתנו כעס משה לכאורה מוצדק / ג' קושיות בפרשתנו / הויכוח בין אבנר לדואג / מזימת מואב / הזוהר וזוהר חדש / תמיהת הזוהר / תירוץ הזוהר / הטעם שפנחס החייה את הנשים / האירוסין של התורה זה קידושין גמורים והיא אשת איש / סברת פנחס ופטור אונס בנשים / המואביות היו אנוסות אבל המדיניות היו מרצון / יישוב הקושיות / בא לכלל כעס בא לכלל טעות - חיסרון בלימוד זכות / תירוץ אור החיים הקדוש - ההבדל בין זנות לעבודה זרה / עשרה נקבים באדם / טבור - מי רגלים - ופי הטבעת / הקליפה רוצה את הזוהמא והמותרות שיש ביהודי / היו אנוסות על הזנות ולא על עבודה זרה / גם לפי דברי האור החיים יש לחלק בין מואב למדין / גיעולי עכו"ם הוא חידוש / גיעולי עכו"ם כדי להרחיק מחמתות / הקשר בין הקצף של משה לבין הטעות בגיעולי עכו"ם / הנסיגות החוזרות בעלייה ממדרגה למדרגה / הקדושה של ישראל העלתן מדרגה, וזבה היה להם הניסיון / החיזוק שלומדים מדברי רבינו

השיעור לרפואה שלימה של שרון בן נעימה נעמי אל נא רפא נא לוי ולעילוי נשמת אולגה (חולה) בת סימי ומאיר זכרונה לברכה

נקמת מדין וסמיכות פרשת נדרים

א. השבת בעזרת ה' נסיים את ספר במדבר בפרשיות מטות מסעי, פרשת מטות מתחילה בעניין נדרים, ומיד אחר כך היא עוברת לעניין נקמת בני ישראל ממדין, וכדכתיב (במדבר לא, ב): "נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים". ונדבר קצת גם על הקשר בעניין פרשת נדרים שהוא כאן נכנס בפרשה, וגם נשאל למה נצטוונו על הנקמה רק מאת המדיינים, ולכאורה המואבים היו עיקר הסיפור? ואילו למואבים לא עושים דבר, וכפי שציווה ה' (דברים ב, ט): "אַל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְאֶל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה", וכל זה צריך להבין.

חומרת הכעס

ב. ונתחיל מנקודה אחרת, מצינו פסוק (במדבר לא, יד): "וַיִּקְצַף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיִל שְׂרֵי הָאֱלֹפִים וְשְׂרֵי הַמַּאֲוֹת הַבָּאִים מִצְבָּא הַמִּלְחָמָה". חס וחלילה משה רבינו כועס, והכעס הזה, כמו שאומרת הגמרא (פסחים טו:), כל הכועס, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, ואם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו. כעס זה דבר מאוד מאוד חמור, וכמו שמובא בזוהר פרשת תצווה (זוהר ח"ב דף קפב), שדורש את הפסוק (איוב יד, ד): "טָרַף נֶפְשׁוֹ בְּאִפוֹ" – שחס וחלילה הכועס – טורף את הנפש שלו.

הקפדת הארז"ל על עוון הכעס

ג. גם ידוע מהארז"ל שמאוד הקפיד עם רבי חיים ויטאל על עניין הכעס. ואפילו שפעם אחת אמר לו רבי חיים ויטאל שאני עושה זאת לחנך את הבן שלי, אמר לו הארז"ל: תעשה רק כעס כלפי חוץ, אולם אסור אבל לכעוס בכלל. ויסוד הדבר, כי חס וחלילה מתי שאדם נמצא בכעס, מתלבש בו 'אל אחר' – בחינת עבודה זרה, והוא נדבק בס"מ בעצמו. וממילא הוא מפסיד את כל המעלות שלו – אם נביא הוא נבואתו מסתלקת, אם חכם חכמתו משתכחת. וכמו שקרה גם כאן בפרשה, משה רבינו שכח להגיד את הלכות גיעולי עובדי כוכבים.

יסודות הלכות גיעולי גויים

ד. יש הלכה: כשאתה קונה כלי שהשתמש בו גוי, יש שני דברים לחלק בהם. אם קונה כלי חדש שהכלי נקי, מספיק רק לטבול אותו במקווה. פעם הייתה בעיה שהיו מושחים את הכלים בשומן מן החי, ולכן גם בכלים החדשים היה צריך לעשות הגעלה כדי להוריד את השומן מן החי. היום אני חושב שזה פחות, הכל יותר סינטטי, וכבר לא משתמשים כל כך בשומן מן החי, אבל עדיין צריך טבילה. דין שני: אם אתה משתמש בכלי שבישל בו גוי את האוכל שלו, הוא בלע איסור, נבלות וטרפות. וצריך להגעיל אותו, או באש או ברותחין. וכאן בשלל של מדין היו הרבה כלים והיה צריך להגעיל אותם, ובפרשה שלנו, לומדים את כל הלכות האלו. וגם זה קשור להלכות הגעלת כלים בפסח, כי בפסח גם צריכים לתקן את הכלים שהשתמשו בהם בכל השנה בחמץ, ורוצים להשתמש בהם בכשר.

'כבולעו כך פולטו'

ה. הכלל הוא 'כבולעו כך פולטו', כמו האופן שבלע הכלי את האיסור, כך הוא פולט אותו. אם הוא בלע אותו על האש בלי נוזלים, כגון תבנית בתנור, שהתבנית בולעת בלי נוזלים, גם ההגעלה שלה לא מספיק שתיעשה במים רותחים שזה נוזלים, אלא צריך ללבן אותה באש. אותו דבר שפוד שהשתמשו בו לצלות עליו בשר לא כשר, ועכשיו אתה רוצה להשתמש בו לבשר כשר, גם כן צריך להיות 'כבולעו כך פולטו' – באש. אולם אם זה בלע דרך מים רותחים, אתה יכול להגעיל אותו במים רותחים, ואם בלע בצונן, אז מספיק רק לשטוף בצונן. זה הכלל הבסיסי בכל ההלכות של גיעולי עובדי כוכבים, והלכות הכשר כלים לפסח. ואת ההלכות הללו משה רבינו שכח באותה שעה להגיד לישראל מחמת כעסו, ואלעזר בן אהרן הכהן אבא של פנחס, הוא זה שאומר אותן.

סרחון הדור תלוי בגדולים

ו. כתוב (במדבר לא, יד): "וַיִּקְצַף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיִל שְׂרֵי הָאֱלֹפִים וְשְׂרֵי הַמַּאֲוֹת הַבָּאִים מִצְבָּא הַמִּלְחָמָה", רש"י מבאר: למה הוא קצף דווקא על פקודי החיל? ללמד אותך שכל סרחון הדור תלוי בגדולים כי יש בידם כוח למחות. כשיש בעיה בדור, מי שנתפס זה הגדולים, כי הגדולים הם אלה שיש בידם למחות, ולכן משה רבינו כועס על שרי אלפים ושרי המאות שהם יכלו למחות על שהחיו את הנשים.

מדוע לכאורה משה לא כועס על פנחס הגדול שבכולם

ז. אבל יש לי שאלה פשוטה: למה משה לא כעס על פנחס? הרי פנחס נשלח איתם, כדכתיב (במדבר לא, ו): "וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לְמִטָּה לְצִבָּא אֹתָם וְאֵת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לְצִבָּא". אם כן למה כתוב "וַיִּקְצַף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיִל שְׂרֵי הָאֱלֹפִים וְשְׂרֵי הַמַּאֲוֹת", ומה עם פנחס? מדוע הוא לא כועס עליו? ועוד אם הסרחון תלוי בגדולים, הרי פנחס היה הגדול ביותר, והוא זה שבודאי קיבל את ההחלטה שלא להרוג את הנשים.

הכעס שהיה בשמיני למילואים

ח. ועלה בדעתי תירוץ יפה, ונקדים, איפה יש עוד מקום שמשה רבינו כעס? מצינו בפרשת שמיני למילואים, ששם כתוב (ויקרא י, טו-יז): "וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל אֶלְעָזָר

ואהרן נתפס בחטא הזה, כמו שכתוב (דברים לג, ח) "תִּמְיֵךְ וְאוֹרֵיךְ לְאִישׁ חֲסִידֶיךָ אֲשֶׁר נָסִיתוּ בְּמִסָּה תְּרִיבָהוּ עַל מִי מְרִיבָה" – ופירש"י: תריבהו על מי מריבה נסתקפת לו לבוא בעלילה, אם משה אמר "שָׁמְעוּ נָא הַמְּרִים", אהרן ומרים מה עשו, ע"כ. ומבואר ברש"י שמילא משה שכעס על ישראל וקרא להם "הַמְּרִים" ומתוך כך בא לכלל טעות להכות את הסלע, אבל אהרן מה עשה, אלא שהיה עם משה בכעסו, שאולי היה לו למחות בו, ולכן גם הוא נענש. נמצא שהכעס השני מתקשר עם אהרן.

סבא בן נבד

יג. והפעם השלישית כאן בפרשתנו וכפי שהסברנו שהיה כעס בעקיפין גם על פנחס – הנכד. יוצא, שהשלוש פעמים שהיה כעס ע"י משה משתתפים שם: אלעזר בראשונה, ואחר כך אהרן בשנייה, ופנחס בשלישית, הסבא והבן והנכד. זה יכול להיות סימן, אבל יכול להיות גם שאפשר להעמיק בדבר הזה, ותן לחכם ויחכם עוד.

טענת משה רבינו בפרשתנו

יד. והנה יש הבדלים בין שלושת הפעמים הללו. כי הכעס שהיה למשה רבינו על שלא הרגו את נשי מדין, לכאורה משה צדק. וכמו שאמר להם? (במדבר לא, טו) "הֲזֵן הָנָה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלָעַם לְמַסָּר מֵעַל בְּה' עַל דְּבַר פְּעוֹר וְהָנִיחָהּ הַמַּגְפָּה בְּעֵדַת ה'" – הנשים עשו את עיקר החטא, והם גרמו את המגפה, למה החייתן אותן. והטענה של משה רבינו היא טענה נכונה ולא מצאנו טעות בטענה עצמה.

איזה מהשערים נשרף

טו. אולם אצל שעיר ראש חודש שבמילואים, שם משה רבינו טעה וכמו שאומר לו אהרן הכהן, ונסביר: היו שם שלושה שעירים (ע' וזכ"ח קא): היה שם שעיר ראש חודש, שעיר נחשון, וחטאת המילואים. שעיר ראש חודש נקרא 'קדשי דורות' – כי שעיר ראש חודש נהג גם לדורות. ואילו שעיר נחשון ושעיר חטאת המילואים היו 'קדשי שעה' – קורבנות שמייוחדים לזמן מיוחד כמו קורבנות המילואים. והשעיר שנשרף היה שעיר ראש חודש.

ואמר אהרן למשה רבינו: משה, אם שמעת שקודשי שעה דוחים אנינות, ואפילו שאלעזר ואיתמר אוננים (על נדב ואביהוא), בכל אופן הם צריכים לאכול בגלל שזה קודשי שעה, אבל לא שמעת שכך הדין בקודשי דורות! כלומר, קורבנות שנוהגים לדורות יש להם הלכות קבועות ואי אפשר לשנות אותם, ובהלכות של שעיר ראש חודש כהן שהוא אונן אסור לו לאכול קודשים. קל וחומר ממעשר! כתוב במעשר (דברים כו, יד) "לֹא אֲכָלְתִּי בְּאֲנִי מִמֶּנּוּ", קל וחומר קודש החמור שאסור לכהן לאכול אותם באנינות.

בפרשתנו כעס משה לכאורה מוצדק

טז. ושם הכעס לא היה מוצדק מלכתחילה ולכן גם הגיע לכלל טעות. אבל אצלנו בפרשה לכאורה הכעס היה מוצדק איך החיו את הנשים, שהן אלו שהחטיאו, והן הן הראשונות שהייתם צריכים להרוג אותם. רק שמצד שני צריך להבין מה סבר פנחס והשרים, הרי פנחס לכאורה יש לו ממש טענה רצינית שבוודאי על פיה הוא לא הרג את הנשים.

ועל איתמר בני אהרן הנותרם לאמר, מדוע לא אֲכָלְתֶם אֶת החֲטָאֹת. ושם רש"י אומר שבאמת קצף משה רבינו גם על אהרן, אבל מחמת כבודו כי לא יפה לכעוס על אח שלו הגדול, על אהרן. לכן משה רבינו הפנה מבטו אל אלעזר ואיתמר וכעס עליהם ואמר "מדוע לא אֲכָלְתֶם אֶת החֲטָאֹת". ואהרן גם שומע. וזה שמצינו שבסוף מי שעוונה למשה רבינו – זה אהרן, ואהרן צדק בדין זה כמו שאומרת שם הגמרא (זבחים קא.).

משה כעס על השרים באופן שגם פנחס ישמע

טז. ונראה לומר גם פה באותה הדרך ממש. הרי פנחס, כתוב עליו בפרשת הקודמת (במדבר כה, יא-יב): "פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁבִיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קְנָאֹתֵי בְּתוּכֶם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאֹתֵי. לְכֵן אָמַר הַנְּנִי נָתַן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם". פנחס נהיה חשוב מאוד, וכי עכשיו אתה יכול לכעוס עליו? זה לא דרך ארץ לכעוס על כזה אדם גדול. נכון שזה משה רבינו, אבל פנחס עכשיו קיבל מתנות מה' הכי גדולות שיש, קיבל חיי נצח, ובסוף להיות מלאך הברית, כי פנחס הוא אליהו, להיות הגואל. ואיך אפשר לכעוס עליו?

לכן מה עושה משה רבינו? ויִקְצֹף מִשָּׁה עַל פְּקוּדֵי הַחִיל שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי הַמֵּאוֹת" – וממילא פנחס שומע זאת. זה תירוץ על פי פשט הכי הכי פשוט, שאלה יפה תשובה יפה, וזה נראה לי אמיתי גם כן בפסוקים האלה. וגם רואים בראשונים שמבארים מה הייתה סברת פנחס שלא המית את הנשים, והרי שגם הם סוברים שהכעס של משה היה מופנה בעקיפין גם על פנחס, ע' אור החיים הקדוש.

שלושת דורות הכהונה ושלושת כעסיו של משה

יז. והנה יש כאן לפנינו שלושה דורות, יש פה את אלעזר שהוא אבא של פנחס והוא בן של אהרן. סבא אהרן, בנו אלעזר, ונכדו פנחס. ולפי מה שנתבונן, נמצא שיש שלוש פעמים בתורה שקצף משה, ובהם מעורבים כל השלושה האלה. משהו יפה וזה פלא, ונסה להסביר את זה.

הכעס במי מריבה

יא. הפעם הראשונה זה בספר ויקרא פרשת שמיני פרק י', שם כתוב "וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאֹת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מִשָּׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצֹף עַל אֱלֵעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן". איפה הפעם השנייה? זה בספר במדבר פרשת חוקת פרק כ', שם כתוב בעניין מי מריבה (במדבר כ, ט): "שָׁמְעוּ נָא הַמְּרִים הֲמֵן הִסְלַע הָזֶה נּוֹצֵיא לְכֶם מַיִם". וגם שם בא מה לכלל כעס כי קרא לעם ישראל 'הַמְּרִים', ופירש"י: המורים סרבנים, לשון יוני שוטים, מורים את מוריהם, ע"כ. ומחמת כעסו בא לכלל טעות והיכה את הסלע במקום לדבר אל הסלע. והפעם השלישית – כאן בפרשה שלנו: שבה משה רבינו קוצף על פקודי החיל ועל ידי זה בא לכלל כעס ובא לכלל טעות, ושכח את הלכות הגעולי עכו"ם.

עונש אהרן במי מריבה

יב. אם כן בספר ויקרא בפרשת שמיני היה הכעס על אלעזר ואיתמר. הכעס השני במי מריבה, היה הכעס עם אהרן. זאת אומרת שאהרן היה שם, ואהרן גם כן נענש עם משה רבינו, כמו שכתוב שם (במדבר כ, יב): "וַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" –

ג' קושיות בפרשתנו

יז. אז כדי להבין את זה אני אקדים שלוש שאלות שהם מאוד קשות בפרשה. השאלה הראשונה, כתוב (במדבר כה, א): "וַיִּשָׁב יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁטִים וַיַּחֲלֵה הָעָם לְזָנוֹת אֶל בָּנוֹת מִזְרָאֵם". כל הסיפור בסוף פרשת בלק מדבר על בנות מואב, ואפילו בנות מדין לא נזכרות שם, ואילו כאן בפרשתנו אנחנו רואים שכל המלחמה היא כנגד מדין, בעוד מואב יושבים בשקט ולא עושים להם שום דבר.

שאלה שנייה: מדוע נכנסה פרשת נדרים פה באמצע, שמתחילה פרשתנו עם פרשת נדרים. ועל כרחינו שיש לפרשת נדרים איזה קשר לכל העניין של מלחמת מדין.

ושאלה שלישית, אם עיקר החטא נעשה על ידי המואביות, מדוע כשנאסרו המואבים לבוא בקהל, דוקא המואביות הותרו. הרי הנשים המואביות היו בעיקר עושי העבירה להחטיא את ישראל, והיה ראוי לאסור אותן בדוקא, ואפילו יותר מהגברים.

הויכוח בין אבנר לדואג

יח. הגמרא (יבמות עז-עז). אומרת על הפסוק (דברים כג, ד) "לֹא יֵבֵא עֲמוּנִי וּמוֹאָבִי בְּקֹהֶל ה' – עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. מספרת הגמ' ששאל שאול את אבנר על דוד (שמואל א' יז, נה): "בֶּן מִי זֶה הַנְּעָר", ואחר כך אומר לו (שם, נז): "שָׂאֵל אֶתָּה בֶּן מִי זֶה הָעֶלְם". שואלת הגמרא: למה פעם כתוב "בֶּן מִי זֶה הַנְּעָר" ופעם "בֶּן מִי זֶה הָעֶלְם"? אומרת הגמרא: כשהוא שאל מי זה הנער הזה, אמר דואג לשאול עד שתשאל מי אבא שלו – וכונתך אם הגון הוא למלכות, תשאל אם בכלל הוא מותר לבוא בקהל הרי זה בן של רות המואבית והמואבים אסורים לבוא בקהל.

אמר לו אבנר (שהרי אבנר היה שר צבא של שאול, והיה תלמיד חכם גדול): יש הלכה 'מואבי ולא מואבית'. אמר לו דואג: אז אם ככה תדרוש גם בן מצרי ולא מצרית! למה רק במואבי החלטת לחלק? תדרוש גם בן אדומי ולא אדומית! ואבנר לא ידע מה לענות על הדבר הזה. אז אמר שאול לאבנר: "שָׂאֵל אֶתָּה בֶּן מִי זֶה הָעֶלְם" – אבנר נתעלמה ממך הלכה, לך לבית מדרש תשאל!

ואבנר רץ לבית מדרש, ושאל את החכמים ומספרת הגמ' (שמואל ב יז, כה): "וַעֲמָשָׂא בֶן אִישׁ וְשֵׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרָאֵלִי", ובדברי הימים כתוב עליו (דברי הימים א ב, יז): "יִתְרֵה הַיִּשְׂמַעֲאֵלִי", וקשה האם היה ישראלי או היה ישמעאלי. ויש פה יופי, הרבה מהדרשות בגמרא הם באים משינויים בין הפסוקים, ששינויים האלו לא מוסברים לנו בתחילה. אתה קורא בספר שמואל "יִתְרָא הַיִּשְׂרָאֵלִי", ואתה קורא בספר דברי הימים "יִתְרֵה הַיִּשְׂמַעֲאֵלִי" וזה קשה. אומרת הגמרא יתרא הזה היה צדיק גדול, והיה מקובלת בידו הלכה מבית דינו של שמואל הנביא, ראה שפה מתוכחים יותר מדי, הוא הוציא את החרב שלו, עמד בבית המדרש אמר להם: רבותי, או שאתם מקבלים את ההלכה שאני עכשיו אומר לכם בשם שמואל הנביא, או שאני הורג את כולם, ככה היו מוסרים נפשם על דברי תורה, היו מקיימים את הדברי תורה עד מסירות נפש. ואמר להם: 'כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי: עמוני – ולא עמונית, מואבי – ולא מואבית'.

סיכום: שאלנו שלוש שאלות – ונסכם, שאלה ראשונה: למה את המואבים לא צוררים רק את המדינים. שאלה שנייה: מה נכנסה כאן

פרשת נדרים בפרשתנו? ושאלה שלישית: אם כבר שיהיה ההלכה של מואבית ולא מואבי, אדרבה המואבי הוא זה שהכריח את המואבית, ולכן אסרו שלא יבוא בקהל, לעומת זאת המואביות הם בן אלו שזנו.

מזימת מואב

יט. ושם בגמ' ביבמות (דף עז): דרשו על מה שכתוב לגבי מואב (דברים כג, ה): "עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלַחַם וּבְמַיִם" – ואמר אבנר: איש דרכו לקדם, אישה אין דרכה לקדם. ושאל על זה דואג: היה להם לנשים שיצאו לקראת נשים ואנשים יצאו לקראת אנשים! והגמרא (יבמות עז). אומרת: בכל אופן (תהלים מה, יד): "כָּל כְּבוֹדָה בַּת מִלֵּךְ פְּנִימָה" – אישה לא צריכה לצאת מהבית אפילו לא לקראת נשים, ככה אומרת הגמרא.

אבל יש פירוש נוסף שקשור לעיקר העניין מדוע לא קדמו האנשים לאנשים והנשים לנשים בלחם ובמים, כי הייתה למואבים תוכנית מסודרת למה הם לא קידמו את ישראל בלחם ובמים, כי הם רצו שהנשים שלהם ימכרו לחם ומים ומזונות לישראל, ועל ידי זה הם יפתו אותם. כתוב במדרש שבאו הנשים עם לחם ומלוחים וכל מיני חמוצים. ונתנו לישראל לאכול, אדם שאוכל חמוץ וחרוף נהיה צמא הביאו המואביות איתם יין מואבי. ועדיין בשלב זה לא נאסר יין מואבי, כלומר מה שאסור היה רק יין שהתנסך לעבודה זרה, אבל סתם יין של גוי עדיין היה מותר. וישראל שתו יין, וברגע ששתו יין כבר הלב בוער לערווה, כי זה הכוח של היין, והיה אומר למואבית הישמעי לי וכך חטאו.

הזוהר וזוהר חדש

כ. ושואל הזוהר חדש על רות, ישנו ספר שנקרא "זוהר חדש", זה אותו ספר הזוהר הקדוש, רבי שמעון בר יוחאי כתב אותו, והוא היה גנוז הרבה שנים בתוך מערה, ואחר כך התגלה. ובתחילה הדפיסו את הזוהר בשלושה כרכים גדולים בדפוס מנטובה, אבל אחר כך אחרי כמה שנים מצאו עוד דפים חסרים, והם נשארו בכתב יד הרבה שנים, אחר כך הדפיסו גם את זה וקראו לו בשם "זוהר חדש".

תמיחת הזוהר

כא. הזוהר החדש רות מקשה ממש את השאלה הזאת, וז"ל: רַבִּי בּוֹן אָמַר, אֶלְמָלָא הוֹינָא הָתָם, פֶּד אֶתְקַיְמָא (מתי שקיימו את) הַלְבָּה 'מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית', פְּלִיגְנָא עָלָיו וְאָמִינָא (הייתי חולק ואומר), 'מוֹאָבִית וְלֹא מוֹאָבִי'. דְּכַתִּיב בְּהוּ 'וַיַּחֲלֵה הָעָם לְזָנוֹת אֶל בָּנוֹת מִזְרָאֵם וַתִּקְרָאנָה לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן'. וְכַתִּיב "הֲזֵן הָיָה הָיָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבֵּר בְּלָעַם וַתְּהִי הַמְּגִפָּה בְּעֵדַת ה'". אֵינֻן גְּרַמִּין פּוֹלֵי הָאֵי, וְגוֹבְרִין אֲסִירֵי וְאֵינֻן שְׂרִיִּין (הנשים גרמו כל זה, והגברים אסורים והנשים מותרות), בתמיה.

תינוח הזוהר

כב. ומתרחץ הזוהר, וז"ל: וּמְיָד אָמַר (ר' בון), הַדְרִי בִי אֲנִי חוֹזֵר (בי). וְמָה, מִשָּׁה וְאֶלְעֶזֶר קֶבְלוֹן (קבלו את הנשים) – דְּכַתִּיב "אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכָּב זָכָר הָחִיו לָכֶם", מֵאֵי טַעְמָא דְּבַהֲכָרָה עֲמָדוּ בָנוֹת מוֹאָב בְּאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה (הכריחו המואבים את נשותיהם לזנות), דְּאָמַר רַבִּי חֵלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אֶסְיָא בֶּן גּוֹרִיּוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִין וּמְבִיאִין אוֹתָן בְּעַל כְּרָחֵק, וְהָיָה

המדיניות שלא היו בסדר ומצד עצמן הם באו להחטיא את ישראל, ולכן אותן אסור להחיות, הן לא היו אנוסות.

יישוב הקושיות

כו. ובוזה יישבנו את כל הקושיות ביחד: יישבנו מדוע קצף משה, בגלל שבאמת לא בסדר מה שהשאירו את הנשים שהחטיאו. ויישבנו מה סבר פנחס, כי פנחס סבר שכמו שהמואביות היו אנוסות כך גם המדיניות, וחשב שכולם היו אנוסות ולכן יש לנו לפטור אותן. ויישבנו מה נכנס כאן פרשת נדרים, כי מזה למדנו שאישה נחשבת אנוסה ואנחנו פוטרים אותה מעון נדרים כשהפר לה בעלה. ויישבנו גם כן למה המלחמה היתה דווקא עם המדיינים ולא עם המואבים. הרי שאף שהלכנו קצת בדרך פלפול ישיבתי, אבל יישבנו ברוך ה' את כל הקושיות.

בא לכלל כעס בא לכלל טעות - חיסרון בלימוד זכות

כח. עכשיו ניישב עוד קושיא שהזכרנו מקודם, שפה כתוב ג"כ על משה 'בא לכלל כעס בא לכלל טעות', והטעות היתה בזה בעצמו שמשה לא דן את פנחס לכף זכות. כלומר, שהיה למשה לחשוב מה סבר פנחס הצדיק, מדוע הוא סבר כן להשאיר את הנשים. והרי ודאי הטעם, שאת הידיעה הזאת שמשה יודע ברוח הקודש מה היה עם המדיינים ומה עם המואבים, שהמדיניות עשו ברצון והמואביות באונס, זה רק אתה משה יודע כי אתה מתנבא מפי הגבורה, והכל גלוי לפניך. אבל פנחס לא, אין לו את הנבואה הזאת שיש למשה. ולכן היה למשה לדון את פנחס ושירי הצבא לכף זכות! ועל הנקודה הזאת שלא דן משה רבינו את פנחס ופקודי החיל לכף זכות וקצף עליהם, על זה נאמר 'בא לכלל כעס בא לכלל טעות'.

תינוץ אור החיים הקדוש - ההבדל בין זנות לעבודה זרה

כט. עתה נאמר גם את התירוץ לפי האור החיים הקדוש שאומר דקדוק יפה, הוא אומר: שהכריחו את המואביות לבוא לזנות, כמו שהבאנו מהזוהר. אבל היו שם שתי עבירות – שהן עשו: עבירה אחת של זנות. אבל היתה גם עבירה שניה, כתוב כיוון שהיה בוער בו יצרו אחרי ששתה יין, כפי שכתוב בגמרא (סנהדרין ק): "וְצָרְצָר יַיִן עֲמוּנֵי מִנְחָ לָהּ", וממשתה בער בו יצר הרע ואומר לה הישמעי לי, והיתה אומרת לו: נשבעת בפעור הזה איני נשמעת לך עד שתכפור במשה רבך ובקדוש ברוך הוא ותשתחוה לפעור הזה. והוא אומר לה איך אפשר, הרי יהודי אני אשתחוה לעבודה זרה? והיא אומרת לו: לא, לא צריך לעשות שום דבר, רק תפער ותתריז בפניו.

עשרה נקבים באדם

ל. העניין הזה של עבודה זרה בפעור, מסביר האריז"ל שיש בזה עומק גדול. אנחנו יודעים מהתורה של רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"א), שרבינו מדבר על שבעה נקבים הראש, שני עיניים, שתי נחיריים, שתי אוזניים ופה, שבעה נקבי הראש. ובשבעה הנקבים האלה כשזוכים לקדש אותן – זוכים להשיג מקיפים, שכל הפנימי, וכל הדברים הטובים שרבינו מדבר עליהם שם. אבל באמת יש באמת עשרה נקבים באדם וזה מכוון. כי יש עוד את הטבור, ונקב מי רגלים ופי הטבעת. זה בדיוק עשרה נקבים מכוון.

ש'לא קבלה (מואבית שלא הסכימה), הורגין אותה. עד שנמצאו מואביות פולן שם בהכרח. ועל דא (ולכן) ודאי האנשים אסורים, והנשים מותרות. ועוד פתיב באורייתא תרי טעמי (שני טעמים למה נאסרו הגברים דוקא) "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים", ו"אשר שבר עליך בלעם", עיקרא דמילתא גוברין הוּו (עיקר הדבר במעשים אלו היו הגברים), ולכן הגברים נאסרו ולא הנשים.

הטעם שפנחס החייה את הנשים

כג. לפ"ז גם מיושבות גם הקושיות האחרות, שהטעם שפנחס, לא הרג את הנשים כשהוא בא למדין? כי הוא ידע את הדין הזה! הוא ידע שהנשים היו אנוסות. וסבר כמו שהנשים המואביות היו אנוסות, כך גם המדיניות היו אנוסות? ועל כן אי אפשר להרוג אותן. משום שהדין הוא (נדרים כו.) 'אונס רחמנא פטריה'. והמקור לזה, כתוב: (דברים כב, כו-כו) "וְלִנְעָרָה לֹא תַעֲשֶׂה דָבָר אֵינן לְנַעַר חֲטָא מוֹת, פִּי בְשָׂדֶה מִצָּאָה צִעָקָה הַנְּעָרָה הַמְאֲרָשָׁה וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ", והרי מי שאנוס פטור ממיתה, לכן פנחס השאיר את הנשים בחיים.

האירוסין של התורה זה קידושין גמורים והיא אשת איש

כד. 'נערה המאורסה' זו אשת איש, כי אירוסין של התורה זה לא האירוסין של היום שהוא רק מסיבת שידוכין, אירוסין של התורה זה קידושין בכסף. רק היו מפרידים בין האירוסין להתונה שנים עשר חודש, כי היו מארסים את הבת סביבות גיל אחת עשרה או שתיים עשרה, ונותנים לבתולה שנים עשר חודש כדי להכין את הנדונה, להכין את התכשיטים – שנה שלמה, ורק אחר כך מתחתנת.

סברת פנחס ופטור אונס בנשים

כה. ובוזה מובן גם הקשר לפרשת נדרים, כי פנחס אמר שיש ללמוד את הדבר הזה גם מהפרשה של נדרים שאתה פוטר את הנשים מהנדרים שהיא נדרה, בגלל שהיא אנוסה שבעלה לא רוצה בנדר הזה, ולכן אתה פוטר אותה. ככה גם כשנצטוו "נקם נקמת בני ישראל מאת המדיינים, את הנשים לא צריך להרוג, כי הן אנוסות. ובהמשך נבאר מה ענה על זה משה רבינו.

המואביות היו אנוסות אבל המדיניות היו מרצון

כו. והנה שאלנו עוד שאלה, הרי המואבים לכאורה הם אלו שהחטיאו, וכמו שכתוב (במדבר כה, א): "וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשֵׂטִים וַיַּחֲלֵ הָעַם לְזָנוֹת אֵל בְּנוֹת מוֹאָב", ואנחנו רואים שכאן באים ומענישים את המדיינים. אלא שמשה רבינו ידע שיש חילוק בין המואבים למדיינים, הוא ידע שהמואבים – כמו שאמר הזוהר: רַבִּי חֵלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אֶסְיָא בֶן גִּוְרִיּוֹן, הָאֲנָשִׁים בְּאֵין וּמְבִיאֵין אוֹתָן בְּעַל פְּרָחוֹ, וְכַל זֶה הִיָּה בְּמוֹאבִיּוֹת שֶׁהָן הִיוּ אֲנוֹסוֹת, אֲבָל הַמְּדִינִיּוֹת, לֹא הִיוּ אֲנוֹסוֹת וְבֵאוּ מְרַצוֹנֵן רַק כְּדִי לְהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן הַמוֹאבִיּוֹת שֶׁהִיוּ אֲנוֹסוֹת לֹא יִצְאוּ עֲלֵיהֶם לְמַלְחָמָה, וְגַם נֹאמַר (דברים ב, ט): "אֵל תֵּצֵר אֶת מוֹאָב וְאֵל תִּתְּגֵר בָּם מִלְחָמָה". אֲבָל אֵצֶל הַמְּדִינִיּוֹת חֲטָאוּ מְעַצְמָם, וְלִכֵּן יִצְאוּ כְּנֻגְדָן לְמַלְחָמָה.

ואת החילוק הזה פנחס לא ידע, ורק עכשיו הודיעו להם זאת משה רבינו, כדכתיב (במדבר לא, ט): "הֲזֵן הָנָה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלַעַם לְמַסָּר מַעַל בְּדֵי עַל דְּבַר פְּעוֹר וְנִתְּהִי הַמַּגִּפָּה בְּעֵדַת ה'". הן הנה

טבור – מי רגלים – ופי הטבעת

פנחס, כך יש להסביר לפי האור החיים, שהיה חילוק בין עוון הזנות שהיו מוכרחות לבין עבודה זרה שעשו מעצמן, וזאת פנחס לא ידע, והיה למשה לדון אותו לכף זכות.

גיעולי עכו"ם הוא חידוש

לה. ולפי זה מידה כנגד מידה שהיה בדבר לעניין שאחר כך נתעלם ממשה רבינו העניין של גיעולי עובדי כוכבים? כי יש גמרא (פסחים מד:): שאומרת שגיעולי עובדי כוכבים זה חידוש, כלומר, זה חידוש בכלל שדבר כזה אסור ומסביר לא הייתי אסור את זה. ובהתחלה אומר שם הגמ' שסתם כלי הוא לא בן יומו, וכל כלי שהוא לא בן יומו הוא נותן טעם לפגם. זה כמו שאתה מבשל בסיר מלובלך משאריות של האוכל של אתמול, שזה נותן טעם לפגם, אותו דבר גם מה שבלוע בסיר נותן טעם לפגם.

ואפילו ששם בגמרא רבי עקיבא אומר שגיעולי עובדי כוכבים שנאסר במדין זה רק בקדרה בת יומה – כלומר שזו קדירה שבישלו בה בו ביום שאין בזה כל כך פגם. אומרים לו רבנן: אי אפשר שלא פוגמת מעט את המאכל, כלומר גם כשאתה מבשל תבשיל ואחר כך עוד תבשיל הראשון קצת מתיישן, והוא נותן טעם לא טוב, ולכן זה חידוש שאסרה אותו התורה.

גיעולי עכו"ם כדי להרחיק מחתנות

לו. ואם נשאל למה יש את החידוש הזה לאסור גיעולי עכו"ם אפילו שיש בזה טעם לפגם אפילו בסיר בן יומו? והתשובה בגמרא (שבת יז:), כתוב: שמונה עשר דבר גזרו בו ביום, וחלק מהגזרות – שגזרו שלא לאכול לחם עם גוי כדי שלא יבואו חתנות. וברגע שאוכלים ביחד, הרי אמרו (סנהדרין קג:): 'גדולה לגימיה שמקרבת'. כתוב (דברים יג, ז): 'פִּי יִסְתַּף אֶחָיִךְ בֶּן אִמֶּךָ'. ולמדנו בגמרא (סנהדרין קג: וע"ע חולין דף ד:): 'אין הסתה בדברים', עיקר הכח של הסתה זה עם אוכל, אתה רוצה להסית מישהו לאיזה דבר, תעשה לו סעודה תפתח שולחן. אותו דבר ברגע שאתה אוכל עם גוי לאט לאט נעשים חברים ומתדרדרים עד שיבואו לחתנות. לכן עושים הרחקה שאסור להשתמש בכלי של גוי. ואפילו שזה נותן טעם לפגם, מה שעומד מאחרי כל הדבר הזה זה כדי להרחיק מבנותיהם.

הקשר בין הקצף של משה לבין הטעות בגיעולי עכו"ם

לוז. וכיוון שמשה רבינו קצף בעניין הזה של הריגת בנות מדין, וזה היה קצף בטעות, כי אף על פי שבאמת ככה היה צריך לעשות להגוג את בנות מדין אבל היה למשה לדון לכף זכות את פנחס ואת פקודי החיל, נתעלמה ממנו ההלכה של גיעולי עכו"ם, שהטעם של ההלכה הזאת כדי להרחיק מבנותיהן של העכו"ם. ובוהן מובן קצת הקשר בין הכעס לבין הטעות שנתעלמה ממנו הלכה של גיעולי עכו"ם.

הניסיונות החוזרים בעלייה ממדרגה למדרגה

לח. ובוהן נסביר על פי תורה כ"ה בליקוטי מוה"ר"ן, שרבינו מסביר דבר מאוד תמוה. שאדם עולה ומתעלה באיזה מדרגות, איך יש לו עוד פעם ועוד פעם את הניסיונות הטמאים והפחותים, אפילו ניסיונות כאלה שכבר הייתי בטוח שהתפטרתי מהם. ודווקא שאדם עולה מדרגה לדרגה יותר גבוהה זה קורה.

לא. הטבור זה נקב שבעיקר העובר משתמש בו שדרך שם הוא מקבל את החמצן והמזון מהאמא, אחר כך אומרת הגמרא (נדה ל:), 'נסתם הפתוח ונפתח הסתום', נסתם הפתוח – הטבור, והאף נפתח והוא נושם דרך האף. אבל כמו שאנחנו יודעים יש הרבה דברים שקשורים לנקב הטבור. אחד הדברים המעניינים הוא שככה מרפאים צהבת על ידי שמושחים מהטבור את המחלה ע"י יונים, והרי שיש עדיין איזה נקב של הטבור שהוא מוציא לכלוך ופסולת כל הזמן, ולכן גם חשוב שזה יהיה תמיד נקי כדי לאפשר לו להוציא פסולת דקה וזעירה. ויש את נקב מי רגלים ששם גם יש פסולת ממוצעת, ואחר כך יש את פי הטבעת שמשם הפסולת הכי מזוהמת.

הקליפה חצה את הזוהמא והמותחת שיש ביהודי

לב. והקליפה של מואב ומדין, רצתה לקחת מישראל את הזוהמא משני הנקבים הללו, מהנקב של המי רגלים את הזנות, ומהנקב של הפי טבעת את העבודה זרה, וכל זה כדי לתת תוקף גדול לחיצונים שיוכלו להתגבר. וזה היתה עבודה של פעור, שהיא מגברת מהטינופת של האדם. אבל הן היו מקשטות את דבריהן בדרך של פיתוי, ואומרות: מה מבקשים ממך? שום דבר, רק תיכנס לשירותים ותפעור בפניו, אבל פסולת של ישראל יש מזה גדולה לסטרא אחרא כי יש בה כמה וכמה ניצוצי קדושה.

היו אנוסות על הזנות ולא על עבודה זרה

לג. ונחזור לדברי האור החיים הקדוש: שגם כשהיו אנוסות לעניין שהביאו אותם והכריחו אותם לזנות, אבל לעשות את התוספת הזאת להחטיא את ישראל בעבודה זרה, בזה אומר האור החיים הקדוש שזה הנשים עשו מעצמן בלא אונס. ולכן משה רבינו מדקדק ואומר (במדבר לא, טז): 'הֲיָן הָיָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלָעַם לְמִסֵּר מֵעַל בְּה' עַל דְּבַר פְּעוֹר וְתָהִי הַמַּגִּפָּה בְּעַדְתָּ ה'". עיקר ההדגשה פה, 'לְמִסֵּר מֵעַל בְּה' עַל דְּבַר פְּעוֹר' – העניין של העבודה זרה, ולכן אומר משה שמגיע להן מיתה, כי אפילו שהיו אנוסות על הזנות, אבל לא היו אנוסות על העבודה זרה.

גם לפי דברי האור החיים יש לחלק בין מואב למדין

לד. ועל דבריו אפשר להוסיף ולהבדיל בין מדין לבין מואב. שלפי האור החיים הקדוש, אכן בנות מואב רצו להחטיא רק בזנות, ואלו שרצו להחטיא גם בעבודה זרה של פעור אלו היו בנות מדין. ולכן בנות מואב לא נענשו, כי על הזנות היו אנוסות וכנ"ל, והקדוש ברוך הוא לא ציווה את משה רק (במדבר לא, ב): 'נָקַם נַקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים', לא לנקום מאת המואבים, אלא רק מאת מדין. כי הנקודה הזאת שאומר האור החיים הקדוש – שמעצמן החטיאו בעבודה זרה, זה היה נמצא דווקא בבנות מדין.

וגם כאן יש להבין את פנחס, שהוא סבר שיש להרוג רק את הגברים שהכריחו אותן על הזנות, ולא את הנשים. ומשה רבינו אמר, שנכון שעל הזנות היו מוכרחות, אבל על עוון עבודה זרה הן עשו מעצמם. והכעס של משה שהביא את משה לכלל טעות, היה משום שהיה צריך משה לדון את פנחס לכף זכות, וכמו שהסברנו לעיל לפי מה שאנחנו ביארנו שהיה חילוק בין המדינים למוואבים שזאת לא ידע

כבר גמרתני עם השטויות האלה, והוא טעוה ונשבר מזה. אומר לו רבינו: שבאמת אין זה נפילה כלל, אלא רק מחמת שצריכים לעלות ממדרגה למדרגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקליפות, שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות, כאילו לא עשית שום דבר בעבודת ה'. וכשאדם יודע שכך היא הדרך, יש לו בזה התחזקות גדולה, ויכולת גדולה לעמוד בניסיונות. ה' יזכנו.

והביאור בזה: שאמנם עד עתה כשהייתה בדרגה התחתונה אתה נמצא במעלה הכי גדולה שיש בה, אבל הדרגה שלמעלה אפילו החלק התחתון שבה הוא יותר גבוהה מהכי גבוה שבמדרגה שמתחתיה. כלומר כשאני מדבר על קומה שניה, מה שלא יהיה בקומה שניה, אפילו הדברים שהם על הרצפה הם יותר גבוהים מהמנורות שתלויים על התקרה שבקומה הראשונה. (ראה פרי עץ חיים שער הזמירות פ"א).

לכן כשאתה עולה, אתה עולה להיות בחיצוניות של החיצוניות של העליון. עם כל הפנימיות שלך שהשגת למטה, עם כל מה שאתה במדרגה מאוד גבוהה כשהייתה למטה, כשאתה עולה, אתה עולה להיות חיצוניות לחיצוניות של העליון. עבודת השם בחיצוניות, זה לעמוד בניסיונות. תעמוד בשמירת העיניים, תעמוד בתאוות, תעמוד בכל השטויות האלה. וכשאתה נמצא שם, עם כל המדרגה שלך אתה צריך להיזהר בדברים מאוד פשוטים. כי יבואו ניסיונות מהסוג הזה, ולא תחשוב שגמרת עם זה, ולכן תשמור את עצמך היטב.

הקדושה של ישראל העלתן מדרגה, ובוה היה להם הניסיון

לט. והנה השבח הכי גדול שמשבח בלעם את ישראל, כתוב (במדבר כד, ה) "מה טבו אֱהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֵי־יִשְׂרָאֵל", כשראה את משכנות ישראל כתוב במדרש (במדבר רבה כ, ב) שעלה בליבו שלא לקלל. ולמה? כי הוא ראה כמה עם ישראל מקפידים על הקדושה, שאפילו את האוהלים עושים כל פתח אחר מהצד של השני כדי שאפילו בטעות חס וחלילה לא תראה משהו לא צנוע באוהל של החבר שלך. כלומר שהקדושה והשמירה של עם ישראל דווקא בעניין של עריות, היתה קדושה נפלאה.

ומיד כשבלעם דיבר על הדבר הזה והודיע את השבח של עם ישראל בזה, מה קרה? הוא העלה בדברי הזכות האלו את כל עם ישראל מדרגה. כי אפילו בלעם הגוי מודה בקדושה של עם ישראל. אבל כשכל ישראל עולים מדרגה, יש מלחמה עם החיצוניות, ואז כתוב "וַיִּחַל הָעַם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב וַתִּקְרָאנָה לָעַם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן" – התנסו בעבירות של טומאה, דברים שהיו בטוחים שיצאו מהם מזמן עם ישראל הקדושים, ובכל אופן בזה היה הניסיון.

לפ"ז יש כאן עומק מאיפה הגיעה העצה של בלעם? דוקא מהדבר שהוא הכי הרבה שיבח את עם ישראל רגע קודם! כי ברגע שהוא שיבח את ישראל "מה טבו אֱהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֵי־יִשְׂרָאֵל" הוא ראה שהנה הם עולים עוד מדרגה, אבל דווקא בזה יש כח של ניסיון מאוד גדול ליפול למטה אפילו בבנות מואב ובבנות מדין.

החיזוק שלומדים מדברי רבינו

מ. קודם כל יש כאן חיזוק, שלפעמים בן אדם אומר לעצמו: מה אני עוד פעם מתמודד עם הניסיונות האלה? חשבתני שגמרתני איתם, וכשזה מגיע עוד פעם, זה לפעמים מפיל את האדם בדעתו מאוד ומחליש אותו. אבל אם אדם יודע את הדיבור של רבינו, שזה בדיוק הניסיון שיהיה לו, אז הוא מתחזק.

רבינו מסיים ואומר: ובוה טועים החסידים הרבה – ככה הלשון שלו, שפתאום נדמה להם שנפלו מעבודת השם. והראיה שנפלו? הם חושבים הנה יש לי כאלה ניסיונות לא יפים, ניסיונות של ילדים,